

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Zeman David

Nařízení Evropské unie

Bakalářská práce

Olomouc 2019

„Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma nařízení Evropské unie vypracoval samostatně a citoval jsem všechny použité zdroje.“

V Olomouci dne

Podpis

Velice děkuji JUDr. Ondreji Hamulákovi, Ph.D. za odborné vedení a pomoc při zpracování
mé bakalářské práce.

Obsah

Úvod.....	6
1 Právo Evropské unie	7
1.1 Prameny práva Evropské unie	7
1.1.1 Primární právo	7
1.1.2 Sekundární právo	8
1.1.3 Subsidiární prameny práva.....	8
1.1.4 Terciární právo	8
1.2 Historie nařízení EU	9
1.3 Statistika počtů nařízení EU	9
1.4 Charakteristika nařízení EU.....	10
1.4.1 Obecná působnost nařízení EU	11
1.4.2 Závaznost nařízení EU v celém rozsahu	11
1.4.3 Přímá aplikovatelnost (použitelnost) nařízení EU.....	12
1.4.4 Přímý účinek nařízení EU	12
1.5 Funkce nařízení EU	13
1.6 Kategorizace nařízení EU	14
1.6.1 Základní nařízení EU	14
1.6.2 Nařízení EU v přenesené pravomoci	14
1.6.3 Prováděcí nařízení EU	15
1.7 Rozlišení nařízení EU od směrnic EU.....	16
1.8 Odlišení implementace nařízení EU od implementace směrnice EU	17
1.9 Popularita směrnic EU vs. nařízení EU	17
1.9.1 Nahrazování směrnic EU nařízeními EU	18
2 Specifikace volby nařízení EU	20
2.1 SFEU výslovně stanovuje nařízení EU	20
2.2 SFEU při volbě aktu mlčí	21
2.2.1 Princip proporcionality	22
2.3 Četnost užívání nařízení EU vůči jiným aktům evropského práva pro rok 2018	23
2.4 Úprava oblasti výlučných pravomocí EU nařízeními EU	23
2.5 Úprava oblastí sdílených pravomocí EU nařízeními EU	24
2.5.1 Nahrazování směrnice EU nařízením EU v oblastech sdílených pravomocí.....	25
2.6 Úprava podpůrných pravomocí EU nařízeními EU	26

3	Účinky nařízení EU	27
3.1	Přímá aplikovatelnost (použitelnost) nařízení EU	27
3.1.1	Důsledky přímé aplikovatelnosti	27
3.2	Přednostní vnitrostátní aplikovatelnost nařízení EU	28
3.2.1	Důsledek principu přednosti pro neslučitelný vnitrostátní předpis	28
3.3	Vnitrostátní implementace nařízení EU	29
3.3.1	Následky neadekvátní vnitrostátní implementace nařízení EU	29
3.3.1.1	Formální řízení	30
3.3.1.2	Soudní fáze	30
	Závěr	32
	Seznam použitých zdrojů	34
	Abstrakt	36

Úvod

Nařízení EU je závazný právní akt, vydáván Evropskou unií za účelem unifikace evropského práva. Evropská unie je na rozdíl od jiných mezinárodních institucí založena na principu supranacionality (nadstátnosti). To znamená, že EU může v oblastech, kde jim byla svěřena pravomoc, ovlivňovat členské státy prostřednictvím nařízení EU, nebo jiných aktů evropského práva. V rovině aktů mezinárodních institucí považují nařízení EU za jediné svého druhu. Díky svým vlastnostem, zejména přímou použitelností a přímým účinkem, jej můžeme považovat za fenomén na poli aktů evropského práva i na poli aktů mezinárodních institucí. Pro nařízení EU je typické, že automaticky zakládá práva a povinnosti adresátům. Těmito adresáty mohou být členské státy Unie, ale také občané Unie. Takovou zvláštností je, že adresátem nařízení EU mohou být také orgány Unie. Tento počín velkým způsobem odlišuje nařízení EU od jiných aktů vydávaných mezinárodními institucemi. Akty „klasických“ mezinárodních institucí jsou závazné, ale pouze pro dané státy, nikoliv pro občany daných zemí.

Tyto okolnosti mě natolik zaujali, že jsem se rozhodl, napsat o tomto tématu bakalářskou práci.

Cílem mé bakalářské práce je vypracování podrobného popisu nařízení EU.

Práce je členěna do třech kapitol, obsahující zejména teoretické pasáže, které jsou věnované nařízení EU. Součástí práce bude také podrobná statistická analýza přijatých nařízení EU, vyhledaných na webovém portálu eur-lex.europa.eu

1 Právo Evropské unie

Právo Evropské unie je samostatný právní systém, který upravuje činnosti a cíle evropských integračních struktur. Obecně právo Evropské unie můžeme rozdělit na dvě základní složky, a to na tzv. ústavní právo Evropské unie a materiální právo Evropské unie. Ústavní právo Evropské unie obsahuje základní normy a zásady. Tyto zásady a normy charakterizují Evropskou unii a určují obsah a rozsah jejích aktivit. Cílem Ústavního práva EU je stanovení povahy samotné Evropské unie, určení jejích cílů a vztahů k členským státům. Naopak materiální právo Evropské unie je částí, kterou jsou uskutečňovány konkrétní cíle evropské integrace. Tyto odvětví práva Evropské unie regulují např. fungování jednotného vnitřního trhu, určují pravidla hospodářské soutěže a vymezují spolupráci států v rámci vytváření prostoru svobody, bezpečnosti atd.¹

1.1 Prameny práva Evropské unie

Systém pramenů Evropské práva je oproti jiným pramenům mezinárodních institucí zcela odlišný. Unie sice funguje obdobně, jako běžné mezinárodní instituce, tedy na základě mezinárodních smluv. Smlouvy EU se od klasických mezinárodních smluv liší zejména tím, že členské státy přesunuly část pravomocí na Evropskou unii. To z EU vytváří zcela odlišnou mezinárodní instituci. Členské státy se, do jisté míry, Unii podřizují. Souvisí to s principem supranacionality. Tyto smlouvy souhrnně označujeme jako primární právo Evropské unie. Dále existuje sekundární právo EU, které slouží jako nástroj pro úpravu práva v daných oblastech.²

1.1.1 Primární právo

Základním kamenem primárního práva jsou smlouvy o založení EU. Těmi to smlouvami jsou Smlouva o EU a Smlouva o fungování EU. Tyto dvě základní smlouvy stanoví rozdělení kompetencí mezi EU a zeměmi EU. Také stanoví pravomoci evropských orgánů a nastaví právní rámce, jak provádět politiky. Smlouvy o EU také určují základní pravidla pro fungování daného celku. Primární právo také zahrnuje - pozměňující akty EU, protokoly připojené k zakládajícím smlouvám a k pozměňujícím smlouvám a smlouvy o přistoupení nových zemí k EU.³ Primární právo, ve vztahu k nařízení EU, zakotvuje a zmocňuje orgány Unie vydávat akty

¹ HAMULÁK, Ondrej a Václav STEHLÍK. Praktikum práva Evropské unie: ústavní základy a soudnictví. 2., upr. a aktualiz. vyd. Praha: Leges, 2013. 37-38 s.

² TOMÁŠEK, Michal, Vladimír TÝČ a Jiří MALENOVSKÝ. Právo Evropské unie. Praha: Leges, 2013. Student (Leges). 100-107 s.

³ EUR-Lex - 114534 - EN - EUR-Lex. EUR-Lex — Access to European Union law. [online]. [cit. 8. února 2019]. Dostupné z: <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=LEGISSUM%3A114534>>.

sekundárního práva. Z toho vyplývá, že sekundární právo musí být vždy v souladu s primárním právem.⁴

1.1.2 Sekundární právo

Sekundární zdroje jsou právní nástroje na základě Smluv. Sekundární právo zahrnuje jednostranné akty a smluvní akty. Jednostranné akty mohou být rozděleny do dvou kategorií. To na ty, které jsou vyjmenované v čl. 288 SFEU. Jsou to nařízení, směrnice, rozhodnutí, stanoviska a doporučení. A dále na ty, které v čl. 288 nenajdeme. Označují se též jako atypické akty, zde spadají sdělení, doporučení a bílé či zelené knihy. Dále pak zde máme smluvní akty. To jsou zejména mezinárodní dohody, které podepsala EU a některé třetí země nebo vnější organizace. Dále dohody mezi zeměmi EU a interinstitucionální dohody, tj. dohody mezi orgány EU.⁵

1.1.3 Subsidiární prameny práva

Též označováno, jako prameny evropského práva sui generis. Existují totiž některé prameny práva (právní předpisy, dokumenty), které nelze jednoznačně zařadit ani do jedné z výše uvedených kategorií. Mají totiž smíšenou hybridní povahu. Může to být judikatura Soudního dvora EU (SDEU). Rozsudek SDEU obsahuje pravidlo, ke kterému dospěl výkladem primárního práva a dále jiné pravidlo, které vyvinul výkladem práva sekundárního.⁶ Dále to mohou být obecné zásady práva.⁷

1.1.4 Terciární právo

Akty v přenesené působnosti a prováděcí akty, bychom mohli přirovnat k podzákoně vnitrostátní legislativě. I v rámci sekundárního práva Evropské unie se tak vytváří určitá vnitřní hierarchie a v této souvislosti bývají nelegislativní akty někdy též označovány jako terciární právo Evropské unie.⁸ Zde spadají zejména nařízení v přenesené pravomoci a prováděcí nařízení, vydávané zpravidla Komisí.

⁴ TICHÝ, Luboš. Evropské právo. 4. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2011. 242 s.

⁵ EUR-Lex - 114534 - EN - EUR-Lex. EUR-Lex — Access to European Union law. [online] [cit. 9. února 2019]. Dostupné z: <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=LEGISSUM%3A114534>>.

⁶ TICHÝ, Luboš. Evropské právo. 4. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2011. 252-253 s.

⁷ Obecné zásady práva jsou nepsané prameny práva rozpracované judikaturou SDEU.

⁸ HAMULÁK, Ondřej a Václav STEHLÍK. Praktikum práva Evropské unie: ústavní základy a soudnictví. 2., upr. a aktualiz. vyd. Praha: Leges, 2013. 47s.

1.2 Historie nařízení EU

První zmínky o nařízení EU nalezneme ve smlouvě o založení Evropského společenství uhlí a oceli (ESUO). Bohužel definici nařízení ve Smlouvě nenajdeme. Nařízení je zde např. zmíněno v souvislosti s rozpočtem, při vydávání tzn. rozpočtových nařízení. Ve Smlouvě o založení Evropského společenství (tzv. Římská smlouva) nalezneme první definici nařízení EU. Konkrétněji v čl. 189, který nám říká, že *nařízení má obecnou působnost. Je závazné v celém rozsahu a přímo použitelné ve všech členských státech*. Tato definice nařízení nám zůstala a ke dnešnímu dni je nařízení EU, upraveno v SFEU, konkrétněji v čl. 288. Za zmínku také stojí Smlouva o Ústavě pro Evropu, která měla vstoupit v platnost 1. listopadu 2006. Tato smlouva měla z nařízení EU udělat evropský zákon (viz dále). Nařízení tedy není žádným nováčkem na poli evropského práva. Můžeme říct, že funguje od 50. let minulého století a to ho dělá statickým, dlouhodobě užívaným, závazným právním aktem evropského práva. Nejstarším nařízením je nařízení č. 1 o užívání jazyků v Evropském společenství pro atomovou energii z roku 1958, které je dosud platné (viz EUR-lex).

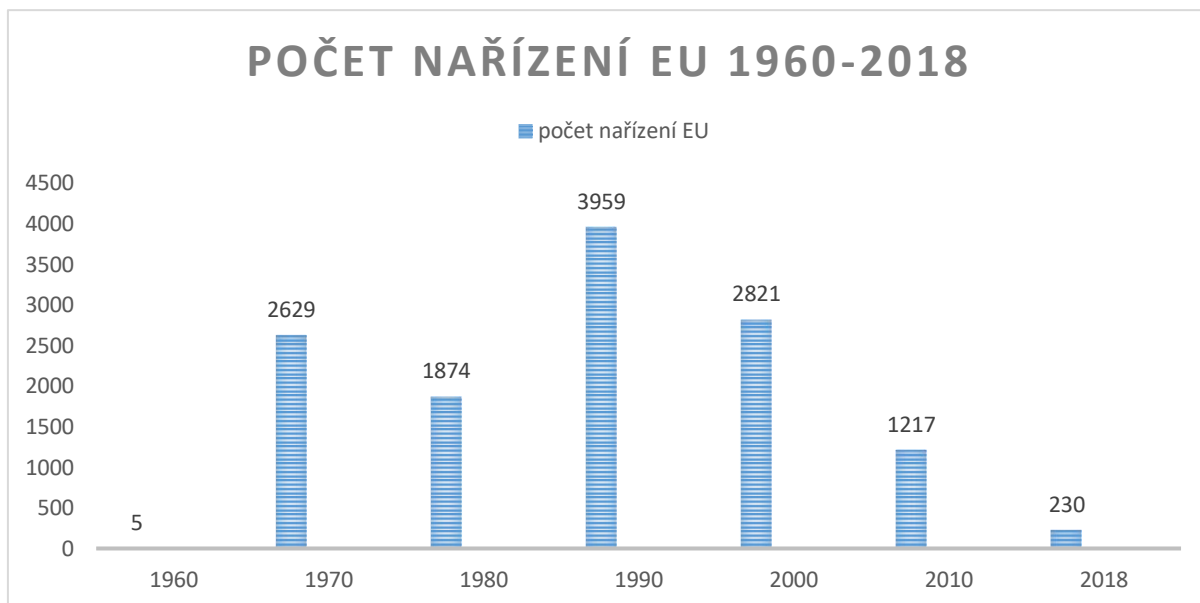
1.3 Statistika počtů nařízení EU

Tabulka znázorňuje přehled počtů vydaných nařízení EU, vyhledávané podle data zveřejnění. Vyhledané od 1.1 do 31.12 daného roku. Všechny údaje vyhledány na serveru eur-lex.europa.eu.⁹

Tabulka 1 Počet přijatých nařízení EU

Rok	1960	1970	1980	1990	2000	2010	2018
Počet Nařízení EU	5	2629	1874	3959	2821	1217	230

⁹ Veškeré statistické informace jsou vyhledány na webovém portálu eur-lex.europa.eu. Statistika počtu přijatých nařízení EU je uvedena za daný rok. Při vyhledávání jsem vyloučil opravy.

Z grafu vyplývá, že největší nárůst počtu přijatých nařízení, byl mezi lety 1960 až 1970. V 90. letech minulého století počet přijatých nařízení EU dosáhl svého maxima, poté klesá strmě dolů. Počet přijatých nařízeních pro rok 2018 je 230. Otázkou může být, zda i příští rok bude počet nařízení EU klesat?

1.4 Charakteristika nařízení EU

Nařízení EU lze definovat jako obecně závazný právní akt s obecnou platností. Je závazné ve všech svých částech a platí v okamžiku vstupu v platnost, bezprostředně ve všech členských státech.¹⁰ Nařízení má charakter zákona s celounijní působností. Některé zdroje nařízení EU označují za zákon Evropské unie. V případě přijetí Smlouvy o Ústavě pro Evropu by se terminologie nařízení EU změnila. Nově přijaté akty, které jsou vymezeny v čl. 288 SFEU, by se začaly označovat jako evropské zákony nebo jako evropská nařízení v přenesené pravomoci, což by podtrhovalo vlastnosti nařízení EU. Nakonec se tak nestalo, protože Francie a Nizozemsko Smlouvu v referendech odmítlo (neratifikovalo).¹¹ Nařízení EU je závazným právním aktem vydávaným legislativními orgány EU.¹² Těmi to orgány jsou Evropský parlament a Rada Evropské unie, kteří spolu tvoří legislativní tandem. Zpravidla má neurčitý okruh adresátů (na rozdíl od rozhodnutí). Pokud jde o jeho užití, je třeba, aby bylo aplikováno

¹⁰ TICHÝ, Luboš. Evropské právo. 4. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2011. 247 s.

¹¹ KRÁL, Richard. Nařízení ES z pohledu jejich vnitrostátní aplikace a implementace. V Praze: C.H. Beck, 2006. Beckova edice právní instituty. 24 s.

¹² To to tvrzení neplatí vždy např. při vydávání prováděcího nařízení či nařízení v přenesené pravomoci. Tyto akty se souhrnně označují jako akty nelegislativní, protože neprošly legislativním postupem dle SFEU.

ve všech členských státech.¹³ Proto se v rámci členských států (v řízeních před jejich orgány aplikace práva) používá přímo, v podobě, v jaké je vytvořily instituce Evropské unie. Členské státy jej (až na výjimky, kdy to nařízení přímo vyžaduje nebo to z něj implicitně vyplývá) nesmějí implementovat prostřednictvím vnitrostátních předpisů¹⁴, aby tím případně nenarušily jeho jednotné účinky napříč celou Unií.¹⁵ Nařízení obsahuje práva a povinnosti, které jsou adresovány subjektům evropského práva.¹⁶

Z výše uvedeného vyplývá, že nařízení EU má hned několik základní vlastnosti a těmi jsou závaznost, přímá (bezprostřední) použitelnost, přímý účinek a obecná působnost.

1.4.1 Obecná působnost nařízení EU

Obecná působnost je vlastnost nařízení EU, odlišující se zejména od rozhodnutí, které je závazné pouze pro konkrétně určené adresáty. Obecná působnost tedy znamená, že nařízení EU dopadá na objektivně určené skutkové situace a může způsobovat následky obecně a abstraktně definovaným skupinám osob. Může se stát, že nařízení EU dopadá pouze na omezený okruh, konkrétně určených subjektů. Též někdy označované jako „nepravé“ nařízení EU.¹⁷ Subjekty neboli adresáti nařízení EU mohou být Unie samotná, jednotlivé členské státy, právnické, fyzické osoby a orgány Unie - erga omnes. To znamená, že i nařízení EU, nám občanům Unie, může zakládat práva a povinnost.

1.4.2 Závaznost nařízení EU v celém rozsahu

Nařízení EU je závazné v celém svém rozsahu. Tato vlastnost je hlavním odlišovacím znakem od směrnice EU. Směrnice jsou totiž závazné pouze pro členské státy, co do výsledku, který požadují. Není tedy možné, aby státy cokoliv z režimu úpravy nařízení EU vyjímaly a upravovaly. Nařízení EU tedy zavádí jednotnou úpravu vztahů, v dané oblasti, ve všech

¹³ Nalezneme i pár výjimek. Např. nařízení Rady (ES) č. 1348/2000 ze dne 29. května 2000 o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech. Tu to výjimkou si vynutilo Dánsko, a proto pro ně není závazné ani použitelné.

¹⁴ 34/73 Variola, ECLI:EU:C:1973:101.

¹⁵ HAMULÁK, Ondřej a Václav STEHLÍK. Praktikum práva Evropské unie: ústavní základy a soudnictví. 2., upr. a aktualiz. vyd. Praha: Leges, 2013. 45 s.

¹⁶ Subjekty Evropského práva jsou jednotlivé členské státy, ale i fyzické a právnické osoby jednotlivých členských států (občané Evropské unie). Velký rozdíl od jiných mezinárodních institucí, které své akty zpravidla směřují pouze vůči členským státům. Zde právo Evropské unie opět ukazuje jak je jedinečné.

¹⁷ KRÁL, Richard. Nařízení ES z pohledu jejich vnitrostátní aplikace a implementace. V Praze: C.H. Beck, 2006. Beckova edice právní instituty. 4 s.

členských státech.¹⁸ Jinak řečeno, nařízení EU je závazné ve všech svých částech a nemůže být na adresáty aplikováno selektivně.¹⁹

1.4.3 Přímá aplikovatelnost (použitelnost) nařízení EU

Přímá aplikovatelnost nařízení EU znamená, že nařízení může být vnitrostátně aplikovatelné, aniž by bylo do vnitrostátního právního řádu přeneseno (transponováno). Samotná transpozice do vnitrostátních právních řádů je přísně zakázána.²⁰ Tuto vlastnost mají všechny nařízení EU bez výjimek. Druhé možné pojetí přímé aplikovatelnosti, můžeme vidět ve smyslu její schopnosti být vnitrostátně aplikovatelné bez své komunitární nebo vnitrostátní konkretizace či doplnění. Nařízení EU se použije v takové podobě, jak ji orgány EU vydaly. Tuto vlastnost nemají všechny typy nařízení EU. Některá nařízení EU vyžadují přijetí tzv. implementačních opatření neboli implementační konkretizaci, neboli doplnění.²¹ S přímou aplikovatelností také souvisí přímý účinek nařízení EU.

1.4.4 Přímý účinek nařízení EU

Přímý účinek nařízení EU znamená, že je nařízení přímo zdrojem práv a povinností, vynutitelné před vnitrostátními soudy. Jednotlivci se mohou dovolávat právní normy obsažené v nařízení u vnitrostátního orgánu přímo a vnitrostátní orgán (soudní nebo správní) má povinnost danou právní normu aplikovat.²² U žádného jiného aktu práva EU není přímý účinek tak bezproblémovou otázkou jako v případě nařízení. Přímý účinek nařízení se presumuje, mohou ale nastat i výjimky. Jednou takovou výjimkou byla věc *Monte Arcosu*²³. Soudní dvůr posuzoval přímý účinek ustanovení nařízení, které předpokládalo ke svému provedení přijetí implementačních opatření ze strany členských států. Konkrétněji měly státy vydefinovat pojem „*farmář provozující farmaření jako hlavní činnost*“, přičemž jim byla dána velká míra úvahy při vymezení tohoto pojmu. Takových ustanovení se jednotlivci, ve světle diskrece (volnost uvážení) dané členskými státy při implementaci, dovolávat nemohou.²⁴ Tzn. nařízení, které

¹⁸ KRÁL, Richard. Nařízení ES z pohledu jejich vnitrostátní aplikace a implementace. V Praze: C.H. Beck, 2006. Beckova edice právní instituty. 5 s.

¹⁹ SVOBODA, Pavel. Úvod do evropského práva. 3. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010. Beckovy mezioborové učebnice. 91 s.

²⁰ 34/73 Variola, ECLI:EU:C:1973:101.

²¹ KRÁL, Richard. Nařízení ES z pohledu jejich vnitrostátní aplikace a implementace. V Praze: C.H. Beck, 2006. Beckova edice právní instituty. 5 s.

²² TOMÁŠEK, Michal, Vladimír TÝČ a Jiří MALENOVSKÝ. Právo Evropské unie. Praha: Leges, 2013. Student (Leges). 109 s.

²³ 403/98 Monte Arcosu, ECLI:EU:C:2001:6.

²⁴ BOBEK, Michal, Petr BŘÍZA a Jan KOMÁREK. Vnitrostátní aplikace práva Evropské unie. V Praze: C.H. Beck, 2011. Beckova edice právo. 38 s.

vyžadují implementační opatření, nemají přímý účinek. Nařízení tedy může být přímo aplikovatelné (použitelné) a zároveň nemusí být přímo účinné. V tomto můžeme spatřovat radikální rozdíl od nařízeních EU, které nevyžadují jakékoli implementační opatření, těch se jednotlivci mohou dovolávat.

1.5 Funkce nařízení EU

Funkce nařízení EU souvisí s pojmy unifikace, sjednocení nebo také jednotnost. Nařízení je využíváno jako nástroj sjednocení práva EU. Díky svým vlastnostem může být aplikováno ve všech členských státech najednou a tím docílit, v určité oblasti práva, její unifikace. Tím pádem je nejúplnějším a nejpřirozenějším opatřením v rámci arzenálu nástrojů sbližování práva.²⁵ Adresáti nařízení se pravidly a podmínkami musí řídit, jsou pro ně závazné. Tato forma je typická pro oblasti, které spadají do výlučné pravomoci Unie, a kde je tedy vnitrostátní úprava vyloučena (např. hospodářská soutěž na unijní úrovni, vnější obchodní politika nebo měnová unie). Uplatňuje se i v oblastech dalších, kde je sice pravomoc Unie sdílená, ale kde je potřeba zajistit jednotnou úpravu pro celou Unii (např. zemědělská politika). V takovém případě by měly unijní orgány respektovat zásadu subsidiarity a proporcionality. Obecně platí pravidlo že, oblasti, jež lze upravit směrnicí není třeba upravovat nařízením. Toto pravidlo však není vždy v praxi respektováno.²⁶ Některé zdroje tedy milně kategorizují nařízení EU, jako prostředek pro unifikaci práva pouze v oblastech výlučných pravomocí. Pro ověření, přikládám tabulku s počtem přijatých nařízení pro rok 2018, v jednotlivých oblastech spadající do sdílených pravomocí EU.

Společná zahraniční a bezpečnostní politika (10)	Zemědělství a rybolov (3)
Doprava (15)	Transevropské sítě (0)
Energetika (2)	Životní prostředí (18)
Hospodářská, sociální a územní soudržnost (1)	Ochrana spotřebitele (41)

²⁵ JANKU, Martin, JANKU, Linda. *Vybrané kapitoly z práva Evropské unie*. 1. vydání. Ostrava: Key Publishing, 2003. 53 – 54 s.

²⁶ TOMÁŠEK, Michal, Vladimír TÝČ a Jiří MALENOVSKÝ. *Právo Evropské unie*. Praha: Leges, 2013. Student (Leges). 109 s.

od: 01/01/2018, do: 31/12/2018 Počet přijatých základních nařízení: 149²⁷ (viz EUR-lex).

1.6 Kategorizace nařízení EU

Nařízení EU můžeme dělit podle mnoha kritérií. Nejtypičtější je dělení podle právního základu jejich přijetí. Nařízení, které mají právní základ ve SFEU, jsou označovány za základní nařízení EU. Naopak nařízení, které mají nepřímý právní základ, tedy právní základ v základním nařízení EU, jsou označovány za tzv. prováděcí nařízení EU. Dále existují nařízení v přenesené pravomoci, které jsou přijímány na základě přenesení pravomoci právního předpisu EU na Komisi.

1.6.1 Základní nařízení EU

Základní nařízení EU je závazný legislativní akt EU (viz čl. 289 SFEU). Jedná se o právní akty přijaté řádným nebo zvláštním legislativním postupem (viz čl. 289 a 294 SFEU).²⁸ Naopak nařízení v přenesené pravomoci a prováděcí nařízení jsou akty nelegislativní, protože vznikly nelegislativním postupem.

1.6.2 Nařízení EU v přenesené pravomoci

Článek 290 SFEU umožňuje prostřednictvím legislativního aktu přenést na Komisi pravomoc přijímat nelegislativní akty s obecnou působností, kterými se doplňují nebo mění některé prvky legislativního aktu, které nejsou podstatné (viz SFEU).

Nařízení v přenesené pravomoci mohou např. přidat nová pravidla (která nejsou podstatná) nebo obsahovat následnou úpravu některých aspektů legislativního aktu. Zákonodárce se tak může zaměřit na politický směr a cíle, aniž by se pouštěl do příliš podrobných a často vysoce technických rozprav. Na samotné přenesení pravomoci, přijímat akty v přenesené pravomoci, se váží přísná omezení. Jedním z omezení je, že pouze Komise může mít pravomoc přijímat akty v přenesené pravomoci. Navzdory tomu zásadní prvky dané oblasti nemusí podléhat přenesení pravomoci. Cíle, obsah, oblast působnosti a doba trvání přenesení pravomoci musí být v legislativních aktech přesně definováno. Dále musí

²⁷ Počet přijatých všech nařízení EU, tedy včetně prováděcích nařízení a nařízení v přenesené pravomoci, byl 502.

²⁸ Řádný legislativní postup spočívá v tom, že Evropský parlament a Rada přijímají společně na návrh Komise nařízení, směrnice nebo rozhodnutí. Tento postup je vymezen v článku 294. Ve zvláštních případech stanovených Smlouvami je přijetí nařízení, směrnice nebo rozhodnutí Evropským parlamentem za účasti Rady nebo Radou za účasti Evropského parlamentu zvláštním legislativním postupem.

zákonodárce (Evropský parlament nebo Rada) v legislativním aktu jasně stanovit podmínky, za kterých lze toto přenesení provést. Z tohoto hlediska mohou Parlament a Rada poskytnout právo zrušit přenesení nebo vyjádřit námitky vůči aktu v přenesené pravomoci. Tento postup se běžně praktikuje v mnoha oblastech, např. v oblastech vnitřního trhu, životního prostředí, ochrany spotřebitelů, zemědělství, dopravy a prostoru svobody, bezpečnosti a práva.²⁹

1.6.3 Prováděcí nařízení EU

Tato nařízení jsou zpravidla vydávány Komisí, v některých případech Radou³⁰. Tyto nařízení se vydají v případech, kdy je pro provedení právně závazných aktů Unie nezbytné nastavit jednotné podmínky (viz čl. 291 SFEU). Tato nařízení jsou právně závazná a umožňují tedy Komisi nastavit jednotné podmínky v zájmu jednotného uplatňování právních předpisů EU. Prostřednictvím prováděcího nařízení se můžou stanovat nová prováděcí pravidla k nařízením nebo se můžou měnit nařízení jako taková (i podstatné změny).³¹

Nařízení tedy existují v různých podobách. Rozlišujeme tedy nařízení legislativní, v přenesené pravomoci a prováděcí. Tyto podoby se liší zejména v právní síle a orgánem, který je vydal. V případech, že jsou tedy vydané Komisí, tak s určitostí můžeme říct, že jsou to akty nelegislativní.³² Komisi totiž nenáleží legislativní pravomoc vydávat akty, ale pouze navrhopvat. Co se týče právní síly, mohli bychom, s výjimkou legislativního nařízení, je přirovnat k podzákonným právním předpisům vnitrostátních právních řádů. Mají tedy nižší právní sílu, tudíž nemohou odporovat aktům s vyšší právní silou. Pro zajímavost přikládám tabulku s počty přijatých nařízením za rok 2018, kde můžeme vidět popularitu prováděcích nařízením.

Tabulka 3 Počet přijatých nařízením EU pro rok 2018 (vždy od 1.1 do 31.12)

Prováděcí nařízení	553
Základní nařízení	230
Nařízení v přenesené pravomoci	89

²⁹ EUR-Lex — Access to European Union law. [online]. [cit. 10. února 2019]. Dostupné z: <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:ai0032&from=CS>>.

³⁰ Rada vydává prováděcí nařízení v oblastech Společné zahraniční a bezpečnostní politiky.

³¹ Mohou stanovat technické požadavky, nové správní postupy nebo omezující opatření, které jsou významná.

³² Tyto nelegislativní akty, musí mít vždy v názvu, že jsou prováděcí či delegované, aby jej adresát mohl rozpoznat.

1.7 Rozlišení nařízení EU od směrnic EU

Nařízení, směrnice, rozhodnutí jsou závazné akty evropského práva a spolu s doporučením a stanoviskem (akty nezávazné) tvoří prameny sekundárního práva Evropské unie. Nařízení či směrnice mohou obsahovat stejné pravidlo chování, jejich odlišnost vidíme v názvu a v procesu implementace (viz dále).

Abychom nařízení od směrnice rozlišili, musíme nejprve směrnici EU definovat. Směrnice představuje specifický harmonizační právní nástroj, zejména v oblastech, v nichž Unie sdílí svou pravomoc s členskými státy.³³ Obecně je tedy právním aktem, který vznikl legislativním procesem a je na rozdíl od nařízení EU, adresovaný pouze členskými státy. Nezavazuje a nezakládá přímo práva a povinnosti jednotlivcům (fyzickým a právnickým osobám)³⁴. Také vyžaduje transpozici do vnitrostátního práva formou právního aktu členského státu.³⁵ Jsou tedy přímo závazné, ale pouze pro členské státy. Též někdy označovány jako akt na cíl. Obecně platí, že směrnice EU slouží k harmonizaci práva a nařízení EU k její unifikaci. V rámci procesu přijímání (implementace) směrnice, můžeme říct, že je zde členskými státy ponechána určitá míra volnosti, při volbě kroků a postupů jak těch cílů dosáhnout. Navzdory tomu jsou členské státy povinny zvolit takovou formu vnitrostátního práva, která splňuje minimální požadavky transpozice.³⁶ Členské státy tedy musí danou směrnici včas přenést (transponovat) do vnitrostátního právního řádu. Součástí směrnice je i lhůta. Všechny transpoziční činnosti členských států jsou souhrnně monitorovány Komisí a zpracovávány do průběžných hodnocení nazvaných Single Market Scoreboard (SMS). Tato hodnocení jsou publikována dvakrát ročně na příslušném webovém portálu Komise a sledují implementaci směrnic vnitřního trhu do vnitrostátních právních řádů členských států.³⁷ Pokud členský stát směrnici ve stanovené lhůtě nepřenesl do svého právního řádu, poruší tímto svým prodlením komunitární právo a může být postižen.³⁸ Směrnici lze považovat za náležitě transponovanou a implementovanou, jestliže je včas a plně dosaženo výsledku požadovaného směrnicí, a to jak z hlediska formálně právního,

³³ KLÍMA, Karel. Evropské právo. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. 119 s.

³⁴ Unijní právo se spíše vyhýbá civilistickým pojmům, jako jsou fyzické a právnické osoby, upřednostňuje pojem jednotlivce.

³⁵ KARAS, Viliam a Andrej KRÁLIK. Právo Európskej únie. V Prahe: C.H. Beck, 2012. Beckova edícia právnické učebnice. 182 s.

³⁶ ŠIŠKOVÁ, N., STEHLÍK, V. Evropské právo 1 - ústavní základy Evropské unie. Praha: Linde, 2007. 91 s.

³⁷ Česko se zhoršilo v transpozici evropských směrnic, hrozí mu za to vysoké sankce - Podnikatel.cz. Podnikatel.cz - průvodce vašim podnikáním [online]. Copyright © 2007 [cit. 12. února 2019]. Dostupné z: <<https://www.podnikatel.cz/clanky/cesko-se-zhorsilo-v-transpozici-evropskych-smernic-hrozi-mu-za-to-vysoke-sankce/>>.

³⁸ Komise zahájí řízení o porušení práva a může požádat Soudní dvůr EU, aby proti této zemi rozhodl. Nedodržení rozhodnutí Soudního dvora může vést k dalšímu negativnímu rozsudku, který by mohl vyústit v pokuty.

tak z hlediska aplikačně praktického.³⁹ Vedle toho může směrnice získat přímý účinek⁴⁰, to však jen tehdy, uplynula-li marně lhůta pro její provedení a je-li její obsah dostatečně jasně a jednoznačně zformulován a aplikovatelný bez dalších podmínek.⁴¹

1.8 Odlišení implementace nařízení EU od implementace směrnice EU

Základním odlišením implementace nařízení EU od implementace směrnice EU je, že u směrnic je součástí implementace její transpozice do vnitrostátních právních řádů. Proces transpozice se tedy uplatní pouze u směrnic, protože u nařízení je, až na výjimky, nepřípustný. Vyplývá to ze znaku nařízení EU, totiž z její přímé použitelnosti. Součástí implementace směrnic EU je jednak přenos obsahu směrnice do transpozičních předpisů, ale i přijetí veškerých implementačních opatření k zajištění aplikace. Vnitrostátní implementace nařízení EU je tedy zásadně omezena pouze na přijímání vnitrostátních implementačních – prováděcích opatření k zajištění efektivní aplikace příslušných nařízení EU.⁴²

Závěrem snad říct, že se nařízení od směrnice obsahem vůbec nemusí lišit, může obsahovat stejné pravidlo chování, které bude mít v konečné fázi stejný důsledek. Hlavním rozdílem je tedy proces implementace resp. transpozice směrnice do vnitrostátních právních řádů, na rozdíl od nařízení, které je přímo použitelné, tudíž nevyžaduje žádný přenos.

1.9 Popularita směrnic EU vs. nařízení EU

Pro přehlednost, který z aktů sekundárního práva je více užívaným, jsem zhotovil tabulku s počty nařízení EU a směrnic EU za určité roky, vždy od 1.1 - 31.12 daného roku. Data získané z webového portálu eur-lex.europa.eu.

³⁹ KRÁL, R.: Transpozice a implementace směrnic ES v zemích EU a ČR, C.H.Beck, Praha, 2002. 55 s.

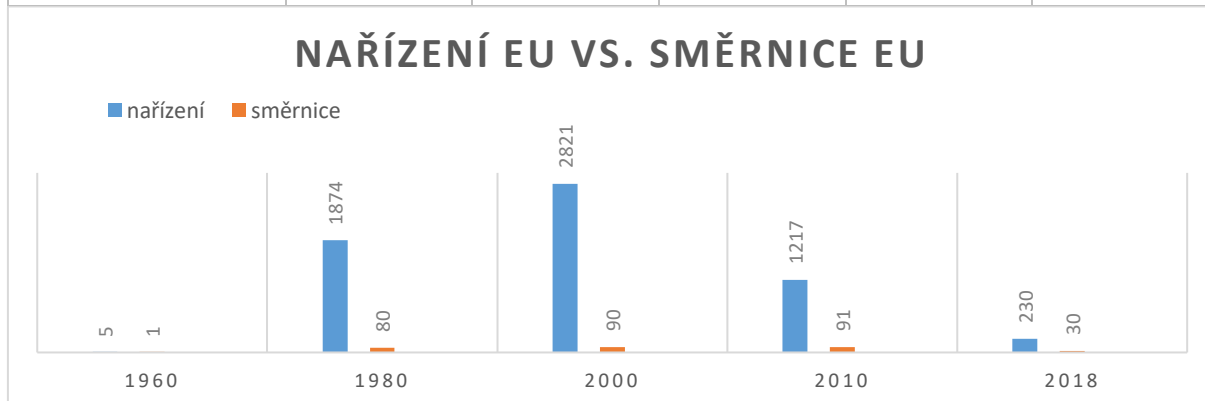
⁴⁰ 41/74, Van Duyn v. Home Office, ECLI:EU:C:1974:133.

⁴¹ Výklad pojmu právo Evropské unie | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sbírka zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 17. října 2018]. Dostupné z: <<https://www.epravo.cz/top/clanky/vyklad-pojmu-pravo-evropske-unie-33552.html?mail>>.

⁴² KRÁL, Richard. Nařízení ES z pohledu jejich vnitrostátní aplikace a implementace. V Praze: C.H. Beck, 2006. Beckova edice právní instituty. 46 s.

Tabulka 4 Počet nařízení EU a směrnic EU za jednotlivé roky⁴³

Rok	1960	1980	2000	2010	2018
Nařízení EU	5	1874	2821	1217	230
Směrnice EU	1	80	90	91	30

Z tabulky, resp. z grafu, jasně vyplývá suverenita nařízení EU. V každém z uvedených pěti období je nařízení EU více používaným nástrojem evropského práva. Nařízení je, v očích evropských institucí, efektivnější, rychlejší a více prointegrační. V případech, kdy smlouva mlčí, mohou orgány vybrat efektivnější způsob, jak dosáhnout požadovaných cílů Evropské unie. Samozřejmostí výběru je soulad s principem proporcionality. Jeden z dalších možných důvodů volby nařízení před směrnicí, je fakt, že vnitrostátní parlamenty a vláda tak úplně nemusí vystihnout cíl a důvod směrnice. Může se také stát, že stát odmítne směrnici transponovat a následně implementovat. V těchto případech nedochází k požadované harmonizaci práva.

1.9.1 Nahrazování směrnic EU nařízeními EU

Směrnice je závazný právní akt směřovaný členským státům. Je tedy aktem, který se uplatňuje zprostředkovaně a v zákrytu vnitrostátního práva. Složitost směrnice můžeme nalézt v často chybném nakládání (transpozice), které často přináší chyby při její aplikaci. To může způsobovat nejistotu na poli evropského práva. Tato nejistota může způsobovat podryvání

⁴³ Veškeré statistické informace jsou vyhledány na webovém portálu eur-lex.europa.eu. Jednotlivé počty přijatých nařízení EU jsou vždy za daný rok.

autority Unie. Není se čemu divit, že evropské instituce dávají přednost nařízením EU, které jsou jednodušším nástrojem.⁴⁴

Danou směrnicí EU musí stát řádně a včas implementovat. Tato skutečnost není dána vždy. Najdou se situace, kdy stát implementaci resp. transpozici vůbec neprovede nebo provede, ale neefektivně. Další negativní skutečností je časová náročnost transpozice směrnice EU do vnitrostátních právních řádů jednotlivých členských států. Pokud Evropská unie požaduje něco ihned nebo v nejbližší době, měla by spíše, pokud to Smlouva dovoluje, „šáhnout“ po nařízení EU. Zpravidla na proces implementace (transpozice) mají státy dva až tři roky, což je poměrně dlouhá doba.⁴⁵ Na přenosu směrnic do vnitrostátních právních řádů se podílí desítky a stovky odborníků, zejména pak úředníci na jednotlivých ministerstvech. Podle Křepelky má neustále nahrazování směrnic nařízeními politický přínos. V případě nahrazení směrnice nařízením, budou mít poslanci a senátoři více času na projednávání jiných zákonů. Jak uvádí Křepelka, prostor pro uvážení zákonodárce je natolik zmenšen, že se ve skutečnosti o ničem nerozhoduje. Zákon přijatý parlamentem bude národně legislativní jen formálně, fakticky se bude jednat o legislativu Evropské unie. Takže proč tím zatěžovat odborníky, poslance a senátory? Když to jde vyřešit tak elegantní cestou jako je nařízení EU! Dalším subjektem, který by pocítil úlevu, je vláda a ministerstva. Protože jsou to ti, kteří připravují návrhy zákonů, ve kterých se schovávají texty směrnic. Za stěžejní úlevu považuje Křepelka konec případů, kdy stát směrnicí řádně a včas neprovedl. Zamezí se tím celé řadě procesů před unijnímu soudem. Odlehčí to jednak vládám, ale i Komisi a unijnímu soudu.⁴⁶

Já osobně problematiku nahrazování směrnic EU nařízeními EU nevnímám jako překážku či negativní záležitost. Rozhodně to uleví moci zákonodárné a výkonné, které se budou moct věnovat jiným záležitostem. Jako občan Evropské unie, pravděpodobně nepocítím rozdíl, zda budou vůči mě použita nařízení EU či směrnice EU. Otázkou je, jak bude vypadat Úřední věstník EU za pár let? Bude plně obsažen nařízeními EU a směrnice EU úplně vymizí?

⁴⁴ KŘEPELKA, Filip. Nahrazování směrnic nařízeními (důvody, skutečnost, možnosti). Právník, AV ČR, Ústav státu a práva, 2017, roč. 156, č. 3, s. 213-234.

⁴⁵ TOMÁŠEK, Michal, Vladimír TÝČ a Jiří MALENOVSKÝ. Právo Evropské unie. Praha: Leges, 2013. Student (Leges). 110 s

⁴⁶ KŘEPELKA, Filip. Nahrazování směrnic nařízeními (důvody, skutečnost, možnosti). Právník, AV ČR, Ústav státu a práva, 2017, roč. 156, č. 3, s. 213-234.

2 Specifikace volby nařízení EU

Při procesu přijímání aktů evropského práva, musí instituce zvolit tu formu aktu, která je výslovně uvedena v textu Smluv. V určitých případech mohou ustanovení Smluv ponechat institucím volnost výběru aktů. Máme zde dvě možnosti volnosti výběru. První možnost je, že Smlouva nám dává na výběr z určitých aktů evropského práva. (např. můžeme volit mezi nařízením či směrnicí). Tato možnost není tak častá. Druhou možností je, že Smlouva blíže nespecifikuje, jaký akt má být přijat, pouze zpravidla říká, že musí být přijaté vhodné opatření. Tato opatření musí být přijaté vždy s přihlédnutím k zásadě proporcionality (viz dále).⁴⁷

2.1 SFEU výslovně stanovuje nařízení EU

Vytvořil jsem tabulku se sedmi oblastmi práva, které mají být, dle SFEU, upraveny formou nařízení EU. Součástí tabulky je také konkrétní nařízení EU, které danou oblast upravují. Samozřejmostí je také odkaz na konkrétní článek v SFEU. Tímto malým testem si můžeme ověřit, zda evropské instituce dodržují texty Smluv.

Tabulka 5 SFEU výslovně stanovuje nařízení EU

HLAVA II OBECNĚ POUŽITELNÁ USTANOVENÍ -ČÁST DRUHÁ ZÁKAZ DISKRIMINACE A OBČANSTVÍ UNIE	Čl. 24	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 211/2011 ze dne 16. února 2011 o občanské iniciativě
HLAVA V PROSTOR SVOBODY, BEZPEČNOSTI A PRÁVA KAPITOLA 4 JUSTIČNÍ SPOLUPRÁCE V TRESTNÍCH VĚCECH	Čl. 85, 86	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1727 ze dne 14. listopadu 2018 o Agentuře Evropské unie pro justiční spolupráci v trestních věcech (Eurojust) a o nahrazení a zrušení rozhodnutí Rady 2002/187/SVV Nařízení Rady (EU) 2017/1939 ze dne 12. října 2017, kterým se provádí posílená spolupráce za účelem zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce
HLAVA VII SPOLEČNÁ PRAVIDLA PRO HOSPODÁŘSKOU SOUTĚŽ, DANĚ A SBLIŽOVÁNÍ PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ	Čl. 118	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1001 ze dne 14. června 2017 o ochranné známce Evropské unie
HLAVA VIII HOSPODÁŘSKÁ A MĚNOVÁ POLITIKA KAPITOLA 1 HOSPODÁŘSKÁ POLITIKA	Čl. 121, 126	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 472/2013 ze dne 21. května 2013 o posílení hospodářského a rozpočtového dohledu nad členskými státy eurozóny, jejichž finanční stabilita je postižena či ohrožena závažnými obtížemi
HLAVA XI EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND	Čl. 164	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1304/2013 ze dne 17. prosince 2013 o Evropském sociálním fondu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1081/2006
ČÁST PÁTÁ VNĚJŠÍ ČINNOSTI UNIE HLAVA II SPOLEČNÁ OBCHODNÍ POLITIKA	Čl. 207	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 599/2014 ze dne 16. dubna 2014, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 428/2009, kterým se zavádí

⁴⁷ HAMULÁK, Ondrej a Václav STEHLÍK. Praktikum práva Evropské unie: ústavní základy a soudnictví. 2., upr. a aktualiz. vyd. Praha: Leges, 2013. 47 s.

		režim Společenství pro kontrolu vývozu, přepravy, zprostředkování a tranzitu zboží dvojího užití
KAPITOLA 3 HUMANITÁRNÍ POMOC HLAVA III SPOLUPRÁCE SE TŘETÍMI ZEMĚMI A HUMANITÁRNÍ POMOC	Čl. 214	Nářízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 375/2014 ze dne 3. dubna 2014 o zřízení Evropského dobrovolnického sboru humanitární pomoci („iniciativa Humanitární dobrovolníci EU“)

Z našeho malého testu vyplývá, že všechny vybrané oblasti práva jsou upraveny nařízením EU. Tudíž nedošlo zde k žádnému pochybení z řad evropských institucí. Dále z tabulky můžeme vyhodnotit, že značná část oblastí, které jsou výslovně upraveny nařízením EU, jsou oblastmi výlučných pravomocí EU, např. měnová politika, pravidla pro hospodářskou soutěž a společná obchodní politika.

2.2 SFEU při volbě aktu mlčí

V některých případech Smlouva o použití konkrétního opatření mlčí. V tomto případě je ve Smlouvě zpravidla uvedeno, že je potřeba použít vhodná opatření, dále to není nijak specifikováno. Tato opatření musí být dostatečně vhodná k naplnění požadovaných cílů. Jinak řečeno, instituce musí zvolit druh aktu, s přihlédnutím k zásadě proporcionality (viz protokol o používání zásad subsidiarity a proporcionality). Pro názornou ukázkou jsem zhotovil tabulku, ve které jsou zaznamenány články SFEU, které umožňují volbu druhu aktu. V tabulce nalezneme také konkrétní akty evropského práva, které danou oblast upravují.

Tabulka 6 SFEU o volbě aktu mlčí

HLAVA II OBECNĚ POUŽITELNÁ USTANOVENÍ - ČÁST DRUHÁ ZÁKAZ DISKRIMINACE A OBČANSTVÍ UNIE	čl. 19 (bývalý článek 13 Smlouvy o ES)	Směrnice Rady 2000/43/ES ze dne 29. června 2000, kterou se zavádí zásada rovného zacházení s osobami bez ohledu na jejich rasu nebo etnický původ
HLAVA IV VOLNÝ POHYB OSOB, SLUŽEB A KAPITÁLU-Pracovníci	čl. 48 (bývalý článek 42 Smlouvy o ES)	Nářízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 ze dne 29. dubna 2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení Text s významem pro EHP a Švýcarsko
HLAVA V PROSTOR SVOBODY, BEZPEČNOSTI A PRÁVA POLITIKY TÝKAJÍCÍ SE KONTROL NA HRANICÍCH, AZYLU A PŘÍSTĚHOVALECTVÍ	čl. 77 odst. 2 písm. b) a e)	Nářízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/399 ze dne 9. března 2016, kterým se stanoví kodex Unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex)

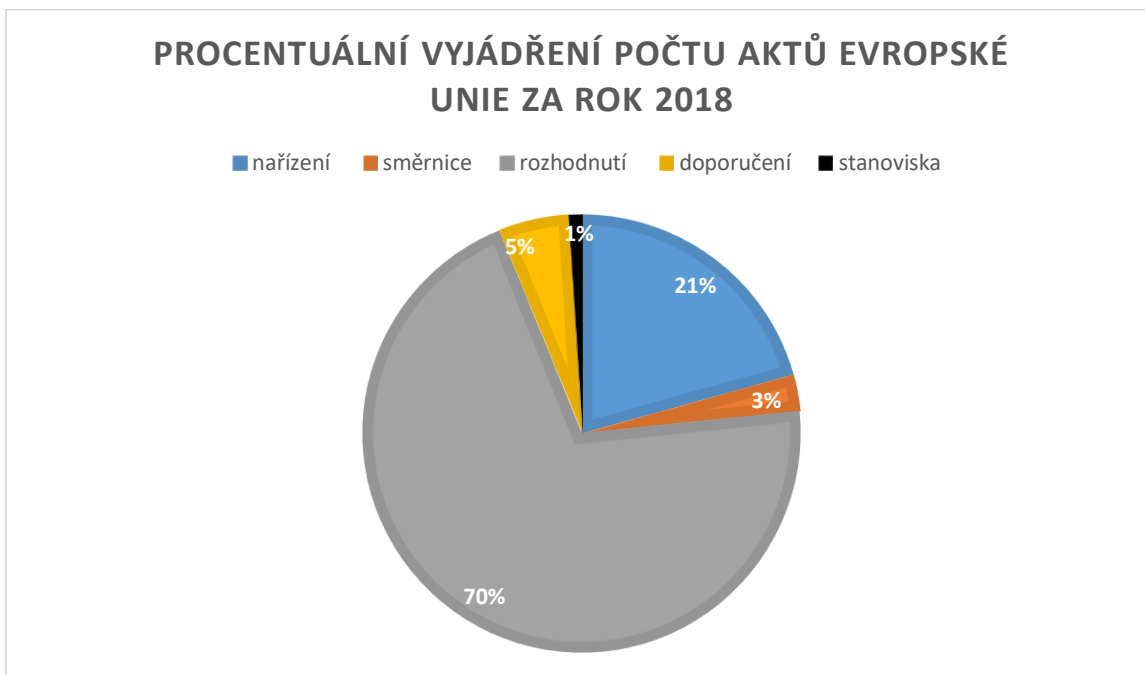
HLAVA V PROSTOR SVOBODY, BEZPEČNOSTI A PRÁVA POLITIKY TÝKAJÍCÍ SE KONTROL NA HRANICÍCH, AZYLU A PŘISTĚHOVALECTVÍ	čl. 79 odst. 2 písm. a) a b) této smlouvy,	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/66/EU ze dne 15. května 2014 o podmínkách vstupu a pobytu státních příslušníků třetích zemí na základě převedení v rámci společnosti
HLAVA VIII HOSPODÁŘSKÁ A MĚNOVÁ POLITIKA USTANOVENÍ TÝKAJÍCÍ SE ČLENSKÝCH STÁTŮ, JEJICHŽ MĚNOU JE EURO	čl. 136 odst. 2 písm. a) a b)	Nářízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1173/2011 ze dne 16. listopadu 2011, o účinném prosazování rozpočtového dohledu v eurozóně
HLAVA X SOCIÁLNÍ POLITIKA	čl. 157 (bývalý článek 141 Smlouvy o ES)	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/54/ES ze dne 5. července 2006 o zavedení zásady rovných příležitostí a rovného zacházení pro muže a ženy v oblasti zaměstnání a povolání (přepřpracované znění)

Z šesti vybraných oblastí, kde Smlouva o použití konkrétního aktu evropského práva mlčí, vyplývá, že počet nařízení a počet směrnic je stejný. Opět zde můžeme vidět, že např. oblast hospodářské a měnové politiky, jakožto oblast výlučných pravomocí, je upravena nařízením EU. Naopak oblast sociální politiky, jakožto oblast sdílených pravomocí, je upravena směrnicí EU. Toto pravidlo nemůžeme používat vždy, v případech sdílených pravomocí nalezneme celou řadu oblastí, které jsou upraveny nařízením EU.

2.2.1 Princip proporcionality

V rámci protokolu o používání zásad subsidiarity a proporcionality, nás v případě přijímání aktů zajímá bod č. 6, který pojednává o tom, že forma činnosti Společenství má být co možná nejjednodušší, slučitelná s požadavkem uspokojivého dosažení cíle opatření a potřebného efektivního prosazení. Dále pak Společenství přijímá předpisy pouze v nezbytné míře. Směrnice by měly být upřednostňovány před nařízením a rámcové směrnice před podrobnými opatřeními, ostatní nástroje jsou rovnocenné (viz Protokol o použití zásad subsidiarity a proporcionality).

2.3 Četnost užívání nařízení EU vůči jiným aktům evropského práva pro rok 2018

Z výšečového grafu vyplývá, že nejpoužívanějším aktem evropského práva byla rozhodnutí. Konkrétní počet vydaných rozhodnutí byl 784. Na druhém místě se umístilo nařízení EU s 230 nařízeními za rok. Na třetím místě se umístily doporučení (57). Na další příčce se umístily směrnice (30). Na posledním místě se umístily stanoviska (11).

2.4 Úprava oblasti výlučných pravomocí EU nařízením EU

Oblast výlučných pravomocí je oblastí, kde má Unie určitý monopol na vytváření pravidel. Členské státy mohou vytvářet jen tehdy, pokud jsou k tomu zmocněny.⁴⁸ Jednotlivé oblasti jsou vyjmenovány v čl. 3 odst. 1 SFEU. Tyto oblasti jsou pro EU natolik důležité a podstatné, že jsou upraveny prostřednictvím nařízení EU. Právní povaha nařízení EU předurčuje, aby bylo používáno jako nástroj unifikace práva v rámci Unie. Zejména tam, kde má Unie nejsilnější postavení, tedy v oblastech výlučných pravomocí.⁴⁹ Unie má, díky nařízením EU, určitou jistotu, že dané oblasti budou upraveny ve všech členských státech stejně. A tím pádem může Unie lépe dosahovat svých stanovených cílů.

⁴⁸ TOMÁŠEK, Michal, Vladimír TÝČ a Jiří MALENOVSKÝ. Právo Evropské unie. Praha: Leges, 2013. Student (Leges). 154 s.

⁴⁹ HAMULÁK, Ondřej a Václav STEHLÍK. Praktikum práva Evropské unie: ústavní základy a soudnictví. 2., upr. a aktualiz. vyd. Praha: Leges, 2013. 45 s.

Tabulka 7 Počet přijatých nařízení a směrnic EU v oblastech výlučných pravomocí za rok 2018⁵⁰

Oblast výlučných pravomocí EU	Počet přijatých nařízení EU	Počet přijatých směrnic EU
Celní unie	0	0
Stanovení pravidel hospodářské soutěže nezbytných pro fungování vnitřního trhu;	0	1
Měnová politika	1	0
Zachování biologických mořských zdrojů v rámci společné rybářské politiky	0	0
Společná obchodní politika ⁵¹	1	0
Uzavírání mezinárodních dohod	1	0

V případě, kdy by převládaly, v úpravě oblastí výlučných pravomocí EU, směrnice EU, mohla by tím nastat nesourodnost práva Evropské Unie. Směrnice je problematická zejména ve své implementaci, resp. transpozici do vnitrostátních řádů. Následný možný problém můžeme vidět také v možné implementační aplikovatelnosti. Tím pádem v úpravě oblastí výlučných pravomocí EU převládají nařízení EU.

2.5 Úprava oblastí sdílených pravomocí EU nařízením EU

Oblast sdílených pravomocí je oblastí nejširší, protože zde spadají všechny oblasti, které nespádají do výlučných nebo podpůrných pravomocí, některé zdroje oblast sdílených pravomocí označují za sběrný koš pravomocí EU. To znamená, že zde bude větší počet nařízení EU, zejména oproti oblastem výlučných pravomocí EU. Samozřejmostí zde bude přítomnost směrnic EU, protože zde není potřeba úplná unifikace práva. V určitých případech postačí harmonizace práva EU, prostřednictvím směrnic EU. Sdílená pravomoc znamená, že závazné právní akty může přijímat jak Unie, tak i členské státy. Zde se uplatňuje zásada preempce, tedy zásada obsazených polí. Tzn., že členské státy mohou rozhodovat jenom v takovém rozsahu, v jakém Unie svou pravomoc nevykonala nebo se rozhodla nevykonat. To souvisí také s otázkou kde, kdy a v jakém rozsahu může být Unie činná a kde primárně mohou jednat členské státy. Výkon sdílených pravomocí se řídí zásadami subsidiarity a proporcionality.⁵²

⁵⁰ Informace vyhledané prostřednictvím vyhledavače na webovém portálu eur-lex.europa.eu

⁵¹ Obchody se státy mimo EU.

⁵² HAMULÁK, Ondrej a Václav STEHLÍK. Praktikum práva Evropské unie: ústavní základy a soudnictví. 2., upr. a aktualiz. vyd. Praha: Leges, 2013. 12-13 s.

Tabulka 8 Počet přijatých nařízení EU v oblastech sdílených pravomocí EU za rok 2018⁵³

Oblast sdílených pravomocí	Počet přijatých nařízení EU
Vnitřní trh	29
Sociální politika	2
Hospodářská, sociální a územní soudružnost	1
Zemědělství a rybolov	3
Životní prostředí	18
Ochrana spotřebitele	41
Doprava	15
Transevropské sítě	0
Energetika	2
Prostor svobody, bezpečnosti a práva	7
Věřejné zdraví	9
Výzkum, vývoj technologií	3
Humanitární pomoc	0

2.5.1 Nahrazování směrnice EU nařízením EU v oblastech sdílených pravomocí

Samotné nahrazování probíhá v největší míře v oblastech sdílených pravomocí Unie. Zajímá nás tedy zejména oblast sdílených pravomocí. Oblast vnitřního trhu bude pravděpodobně oblastí, kde se směrnice nejvíce nahrazují. Jako příklad můžeme uvést nahrazení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/39/ES ze dne 6. května 2009 o potravinách určených pro zvláštní výživu. Směrnice byla nahrazena nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 609/2013 ze dne 12. června 2013 o potravinách určených pro kojence a malé děti, potravinách pro zvláštní lékařské účely a náhradě celodenní stravy pro regulaci hmotnosti. Dalším příkladem z oblasti vnitřního trhu je nahrazení směrnice Rady 95/57/ES ze dne 23. listopadu 1995 o shromažďování statistických informací v oblasti cestovního ruchu, směrnice byla nahrazena nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 692/2011 ze dne 6. července 2011 o evropské statistice cestovního ruchu. Další oblastí, kde dochází k nahrazování směrnic nařízením, je prostor svobody, bezpečnosti a práva. Kde byla např. nahrazena směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů. Směrnice byla nahrazena nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení

⁵³ Veškeré statistické informace jsou vyhledány na webovém portálu eur-lex.europa.eu.

o ochraně osobních údajů). Další oblastí, kde dochází k nahrazování, je oblast dopravy. Směrnice o povinném označení dvoukolových a tříkolových motorových vozidel byla nahrazena nařízením o schvalování dvoukolových nebo tříkolových vozidel a čtyřkolek a doзору nad trhem s těmito vozidly. Mohl bych jmenovat celou řadu dalších příkladů, ze kterých jasně vyplývá fenomén nahrazování směrnic EU nařízeními EU, ale to není cílem mé práce. Chtěl jsem pouze poukázat, kde k tomuto fenoménu dochází nejčastěji.⁵⁴

2.6 Úprava podpůrných pravomocí EU nařízeními EU

Charakteristické pro podpůrnou pravomoc, jak z názvu vyplývá, je podpora, koordinace, nebo doplnění činnosti členských států, aniž by jakýmkoliv způsobem nahrazovali danou pravomoc. Unijní orgány tedy vydávají akty pouze k podpoře popř. koordinaci činnosti členských států. Vždy v závislosti na právní základ stanovený ve SFEU.⁵⁵ Nařízení EU se zde vyskytují jen v málem počtu, protože zde Unie nemá výhradní postavení. Typickými akty, které se zde vyskytují, jsou rozhodnutí a usnesení.

Tabulka 9 Počet přijatých nařízení EU v oblastech podpůrných pravomocí za rok 2018⁵⁶

EU podporuje, koordinuje nebo doplňuje činnosti členských států	Počet přijatých nařízení EU
Ochrana lidského zdraví	0
Průmysl	2
Kultura	0
Vzdělávání, odborná příprava, mládež a sport	1
Civilní ochrana	0
Správní spolupráce	0

⁵⁴ Právo EU - EUR-Lex. EUR-Lex — Access to European Union law [online]. [cit. 19. února 2019]. Dostupné z: <<https://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=cs>>.

⁵⁵ TOMÁŠEK, Michal, Vladimír TÝČ a Jiří MALENOVSKÝ. Právo Evropské unie. Praha: Leges, 2013. Student (Leges), 156-157 s.

⁵⁶ Veškeré statistické informace jsou vyhledány na webovém portálu eur-lex.europa.eu.

3 Účinky nařízení EU

3.1 Přímá aplikovatelnost (použitelnost) nařízení EU

V minulé kapitole byla přímá aplikovatelnost už zmíněna a zčásti i vysvětlena. Pro upřesnění přímou aplikovatelnost znovu podrobně vysvětlím.

Přímou aplikovatelnost můžeme chápat ve dvou pojetí. Jedním z pojetí přímé aplikovatelnosti nařízení EU je, že nařízení není třeba transformovat do vnitrostátních právních předpisů. Druhým pojetí je, že nařízení EU je přímo aplikovatelné bez implementační konkretizace neboli doplnění. To znamená, že nařízení EU jsou přímo použitelná (aplikovatelná) pouze v případě, kdy nevyžadují svojí implementační konkretizaci. Základním komunitárním kritériem přímé vnitrostátní použitelnosti nařízení EU je dostačená přesnost a bezpodmínečnost jejich obsahu k tomu, aby i bez svého implementačního doplnění byla vnitrostátně aplikovatelná. Evropský soudní dvůr apeluje na kritérium dostatečné přesnosti a jasnosti, jako předpoklad přímé aplikovatelnosti, u nařízení EU, které zakládají povinnosti jednotlivcům. Zejména u těch nařízení EU, které způsobují pro jednotlivce, v případě porušení daného nařízení EU, peněžité sankce.⁵⁷

3.1.1 Důsledky přímé aplikovatelnosti

V případech, kdy jsou nařízení EU přímo použitelná, tudíž nevyžadují žádné vnitrostátní transformace, žádné vnitrostátní konkretizace, se jich jednotlivci, pro ochranu svých práv, mohou dovolávat, respektive jejich pravidel, před vnitrostátními orgány aplikující právo. Těmito orgány jsou soudní i správní orgány, které aplikují nařízení EU.⁵⁸ S důsledky přímé aplikovatelnosti souvisí problematika ex offio aplikace nařízení EU ze strany vnitrostátních orgánů. Evropský soudní dvůr se o této problematice vyslovil ve věci Van Schijndel⁵⁹. Dle tohoto rozsudku mají vnitrostátní orgány povinnost přímo aplikovat komunitární pravidlo tehdy, kdy podle vnitrostátních procesních pravidel jsou povinny aplikovat právo ex offio. Zejména před českými civilními soudy je tato povinnost přímo aplikovat komunitární právo dána vždy.⁶⁰

⁵⁷ KRÁL, Richard. Nařízení ES z pohledu jejich vnitrostátní aplikace a implementace. V Praze: C.H. Beck, 2006. Beckova edice právní instituty. 27-28 s.

⁵⁸ TOMÁŠEK, Michal, Vladimír TÝČ a Jiří MALENOVSKÝ. Právo Evropské unie. Praha: Leges, 2013. Student (Leges). 62 s.

⁵⁹ 430/93 a 431/93 Van Schijndel and Van Veen, ECLI:EU:C:1995:441.

⁶⁰ KRÁL, Richard. Nařízení ES z pohledu jejich vnitrostátní aplikace a implementace. V Praze: C.H. Beck, 2006. Beckova edice právní instituty. 31-32 s.

3.2 Přednostní vnitrostátní aplikovatelnost nařízení EU

S přímou aplikovatelností úzce souvisí i přednost vnitrostátní aplikovatelnosti nařízení EU před vnitrostátními pravidly. Podmínkou přednostní vnitrostátní aplikovatelnosti je, aby nařízení EU bylo, ve smyslu přímé aplikovatelnosti, dostatečně jasné tzn., nevyžaduje implementační konkretizace či doplnění. Poté jsou nařízení EU před případně neslučitelnými vnitrostátními pravidly aplikovány přednostně. Tato vlastnost nařízení EU souvisí s principem přednosti komunitárního práva před národním právem členských států.⁶¹ Tento princip vychází z judikatury SDEU. Konkrétněji z dvou judikátů *Costa v. Enel*⁶² a *Simmenthal*.⁶³ Princip přednosti tedy znamená, že vnitrostátní orgán je povinen přednostně aplikovat všechna závazná ustanovení práva primárního i sekundární, tzn. v případě konfliktu neaplikovat neslučitelná vnitrostátní pravidla.

3.2.1 Důsledek principu přednosti pro neslučitelný vnitrostátní předpis

Existuje několik judikátů SDEU, které se věnují principu přednosti z hlediska neslučitelnost vnitrostátních předpisů. Konkrétněji se jedná o věc *Lück*⁶⁴, kde se unijní soud vyjádřil na otázku národního soudu, zda je potřeba neslučitelný právní předpis vnitrostátního práva považovat v důsledku principu přednosti za neplatný nebo za neaplikovatelný. Unijní soud na to odpověděl, že národní soudce může za určitých podmínek (zajištění práv jednotlivce) považovat neslučitelný předpis za neplatný, neaplikovatelný nebo vadný. Poté se k problematice neslučitelných právních předpisů unijní soud vyjádřil ve věci *Simmenthal*⁶⁵. Z toho rozsudku můžeme chápat, že neslučitelné právní předpisy přijaté před přijetím přímo aplikovatelného komunitárního pravidla (podmínka) se stávají automaticky neaplikovatelnými.

Vnitrostátní soudy tedy nesmí aplikovat ustanovení vnitrostátního práva, které odporuje evropské normě. K samotnému odmítnutí vnitrostátní normy soud nepotřebuje žádný souhlas či rozhodnutí jiného soudu nebo legislativního orgánu, neboť vykonává povinnost vzniklou na základě Smlouvy. V kontextu české právní úpravy je soudce dle čl. 95 odst. 1 Ústavy, „při rozhodování vázán zákonem a mezinárodní smlouvou, která je součástí právního řádu“.⁶⁶

⁶¹ KRÁL, Richard. Nařízení ES z pohledu jejich vnitrostátní aplikace a implementace. V Praze: C.H. Beck, 2006. Beckova edice právní instituty. 33 s.

⁶² 6/64 *Costa v. E.N.E.L.*, ECLI:EU:C:1964:66. Z rozsudku vyplývá, že stát musí aplikovat právo Společenství (právo EU) bez ohledu na ustanovení práva daného státu.

⁶³ 106/77 *Simmenthal*, ECLI:EU:C:1978:49. Z toho rozsudku vyplývá, že národní soudce musí přednostně aplikovat normu práva EU.

⁶⁴ 34/67 *Lück*, ECLI:EU:C:1968:24.

⁶⁵ 106/77 *Simmenthal*, ECLI:EU:C:1978:49.

⁶⁶ TICHÝ, Luboš. Evropské právo. 4. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2011. 317 s.

3.3 Vnitrostátní implementace nařízení EU

Celá řada nařízení EU potřebuje ke své efektivní a řádné aplikaci vnitrostátní implementaci – provedení. Tato vnitrostátní implementace se projevuje přijetím implementačních (prováděcích) opatření k nařízení EU. Implementace slouží k efektivní a úplné aplikovatelnosti nařízení EU. Na implementaci nařízení EU lze také pohlížet, jako na adaptaci právního řádu členského státu. Samotnou implementaci lze chápat dvěma pojetími. První pojetí je přijetí implementačních opatření. Druhým pojetí je vlastní vnitrostátní aplikace a dodržování nařízení EU a prováděcích opatření. Druhé pojetí lze označit za vnitrostátní aplikační implementaci nařízení EU. Samotné implementační opatření musí splňovat požadavky na obsah a formu. Velmi výstižně je shrnul SDEU ve věci Mulligan.⁶⁷

Implementační opatření musí být pochopitelně v souladu s nařízením EU, které implementuje. Dále musí být implementační opatření v souladu s obecnými komunitárními právními zásadami.⁶⁸ SDEU také zmiňuje zásadu právní jistoty a legitimního očekávání, zásadu proporcionality, zásadu nediskriminace a zásadu respektování základních lidských práv. Také vyplývá, že implementační opatření musí mít formu legislativního opatření tehdy, když jsou určena jednotlivcům. To opět souvisí s formou implementačních předpisů.⁶⁹ Tyto předpisy, tedy předpisy určené jednotlivcům, musí být dostatečně jasné, srozumitelné, přehledné a jednoznačné. Také musí být zachována systematika právního řádu a soulad s ústavním pořádkem.⁷⁰

3.3.1 Následky neadekvátní vnitrostátní implementace nařízení EU

Opět zde máme, několik možností, jak chápat neadekvátní vnitrostátní implementaci nařízení EU.

První možností je skutečnost, že členský stát nepřijmul potřebná normativní implementační opatření, které by splňovaly požadavky na obsah a formu. Tím pádem nedojde k vnitrostátní aplikovatelnosti daného nařízení EU. Další možností, jak lze chápat neadekvátní vnitrostátní implementaci je, že dotýčný stát přijme určitá implementační opatření, ale tyto opatření nejsou zcela efektivní pro vnitrostátní aplikovatelnost. V tomto případě dojde k zakrytí vnitrostátních účinků nařízení EU. Další možností, jak může stát neadekvátně implementovat,

⁶⁷ 313/99 Mulligan, ECLI:EU:C:2001:409.

⁶⁸ Tato zásada je daná z důvodu, že obsah implementačního opatření je na volnosti uvážení členských států.

⁶⁹ KRÁL, Richard. Nařízení ES z pohledu jejich vnitrostátní aplikace a implementace. V Praze: C.H. Beck, 2006. Beckova edice právní instituty. 45-46 s.

⁷⁰ WHELNOVÁ, Markéta. Implementace práva EU do českého právního řádu [online]. Úřad vlády ČR [cit. 12. února 2019]. Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/soubor/implementace-mw-pps.aspx>>.

je, že přijme zcela efektivní implementační opatření, ale ta nejsou v aplikační praxi náležitě aplikována a dodržována.⁷¹

3.3.1.1 Formální řízení

Komise neboli strážkyně Smluv dohlíží na dodržování povinností členských států, na základě svých vlastních šetření nebo stížností občanů EU. Pokud se Komise domnívá, že došlo k neadekvátní vnitrostátní implementaci nařízení EU, tak může zahájit formální řízení. Každý krok tohoto řízení je zakončen formálním rozhodnutím Komise. Prvním krokem je, že Komise zašle dané zemi formální dopis (výzvu), kde je upozorní na porušení Smlouvy a vyzve je k zaslání dalších informací. Druhým krokem je, pokud Komise dopěje k závěru, že zde došlo k porušení, tak může zaslat odůvodněné stanovisko⁷² s formální žádostí o zajištění souladu s komunitárním právem. Komise rovněž danou zemi požádá, aby ji ve stanovené lhůtě informovala o přijatých opatření, v našem případě o přijetí efektivních implementačních opatření. Dalším krokem může být, pokud daná země nepřijala adekvátní implementační opatření, podání žaloby k SDEU na členský stát pro porušení Smlouvy EU. Tím se zahajuje soudní fáze před SDEU, kde Komise figuruje jako žalobce.⁷³

3.3.1.2 Soudní fáze

Soudní dvůr Evropské Unie má zpravidla dvě možnosti jak rozhodnout. První možností je, že žalobu zamítne. Druhou možností je, že žalobě vyhoví, tzn., deklaruje nesplnění implementační povinnosti. Pokud SDEU tedy deklaruje nesplnění povinností, tedy porušení některých článků dotčených nařízení EU nebo porušení Smlouvy EU, má stát povinnost přímo na základě Smlouvy EU, nikoliv ze samotného rozsudku, přijmout veškerá opatření k dodatečnému zajištění vnitrostátní implementace předmětného nařízení EU. Pokud členský stát, ani po rozsudku SDEU, neučiní nápravu, Komise zašle státu formální dopis, kde ho upozorní na nesplnění rozsudku. Poté opět Komise vydá odůvodněné stanovisko, v něm blíže specifikuje porušení rozsudku a dodatečně v něm určí lhůtu ke splnění. Pokud stát na toto nereflektuje, může Komise opět podat novou žalobu k SDEU. V této žalobě Komise navrhuje, aby danému členskému státu byla uložena, za nesplnění rozsudku, paušální pokuta, nebo

⁷¹ KRÁL, Richard. Nařízení ES z pohledu jejich vnitrostátní aplikace a implementace. V Praze: C.H. Beck, 2006. Beckova edice právní instituty. 64-65 s.

⁷² V tom to odvodněném stanovisku Komise blíže specifikuje, v čem spatřuje porušení a neadekvátnost implementace nařízení EU.

⁷³ Řízení o nesplnění povinnosti | Evropská komise. European Commission [online]. Evropská komise [cit. 12. února 2019] Dostupné z: <https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/applying-eu-law/infringement-procedure_cs>.

opakované penále, nebo obojí. V případě Komise v. Francie⁷⁴ SDEU poprvé uložil členskému státu finanční sankci pro nesplnění rozsudku deklarujícího neadekvátnost vnitrostátní implementace nařízení EU. V tomto rozsudku soud namítal, že Francie nezajistila adekvátní vnitrostátní implementaci dvou nařízení EU týkající se rybolovných zdrojů. Francie nezajistila přijetí implementačních opatření, které se týkaly kontroly a sankcí v oblasti rybolovu.⁷⁵

⁷⁴ 304/02 Komise v. Francie, ECLI:EU:C:2005:444.

⁷⁵ KRÁL, Richard. Nařízení ES z pohledu jejich vnitrostátní aplikace a implementace. V Praze: C.H. Beck, 2006. Beckova edice právní instituty. 65-67 s.

Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo co možná nejlépe charakterizovat nařízení EU, jako akt evropského práva, jehož hlavním účelem je unifikace práva Evropské unie.

V první kapitole jsem se zaměřil na podrobnou charakteristiku nařízení EU, kde zejména zmiňuji její vlastnosti, které z ní dělají fenomén na poli evropského práva. Konkrétněji přímou použitelnost, obecnou působnost, závaznost a přímý účinek nařízení EU. Součástí první kapitoly je také v malé míře nastínění historie nařízení a její funkce v právu Evropské unie. Při nastínění historie jsem zmínil Smlouvu o Ústavě pro Evropu, která by v případě přijetí zásadně ovlivnila terminologii nařízení EU. Nově přijaté akty by se souhrnně označovaly jako evropské zákony či evropské nařízení v přenesené pravomoci. Tyto kroky by vedly k posílení postavení nařízení EU v systému práva Evropské unie. Bohužel se tak nestalo. Součástí první kapitoly byla také statistická analýza přijatých nařízení EU v průběhu let, konkrétně za roky 1960, 1970, 1980, 1990, 2000, 2010 a 2018. Z této menší statistiky vyplývá že, největší nárůst počtu přijatých nařízení byl mezi lety 1960-1970, tento stav pravděpodobně způsobilo přijetí tzv. Slučovací smlouvy, též označované jako Smlouva o Evropských společenstvích, která sloučila orgány třech už existujících společenství EHS, ESUO a Euratom. Největší počet přijatých nařízení byl v 90. letech minulého století, poté počet přijatých nařízení klesá. Pro rok 2018 bylo přijato pouze 230 nařízení EU. V neposlední řadě je součástí první kapitoly kategorizace nařízení EU, kde rozlišuji tři typy nařízení EU, které se liší zejména svou právní silou. Je velice důležité rozlišovat mezi těmito třemi typy nařízení EU, protože práva a povinnosti nám mohou stanovat pouze ta klasická nařízení EU. Naopak zbylé dva typy mohou klasická nařízení EU pouze specifikovat nebo obohacovat o nová pravidla, která nejsou podstatná. Tyto dva typy označujeme, jako prováděcí nařízení a nařízení v přenesené pravomoci. Stěžejní kapitola je odrazem na současnou situaci, totiž na fenomén nahrazování směrnic EU nařízeními EU. V této podkapitole odkazuji na Křepelku, který se této problematice věnuje. Samotná skutečnost, že se směrnice nahrazují, je daná mnoha faktory. Jedním z hlavních faktorů je problematičnost transpozice směrnice do vnitrostátních právních řádů, která posléze může způsobovat chyby při výkladu práva. Mohou také nastat situace, kdy se stát rozhodne, že směrnicí nebude implementovat. Poté nedochází k požadované a ucelené harmonizaci práva EU. Samotné nahrazování směrnic EU nařízeními EU má svou pozitivní a negativní stránku. Nežádoucím následkem může být úplné vytracení směrnic EU v evropském právu. To by mohlo způsobit, že se členské státy budou podílet na právu EU zase o něco méně. Státy by přišly o proces transpozice směrnic do právních řádů, resp. o možnost volby prostředku, jak požadovaný cíl

dosáhnout. Pozitiva můžeme vidět na obou stranách. Díky nařízení EU, bude mít Evropská unie jistotu, že daná oblast bude unifikována (sjednocena). Na straně druhé, budou mít členské státy, zejména zákonodárná moc a vláda, více času na projednávání a schvalování jiných záležitostí. Jednoho dne se může stát, že Věstník Evropské unie, bude zcela zaplněn nařízeními EU a směrnice EU zcela vymizí.

V druhé kapitole jsem se zaměřil na vztah primárního práva a nařízení EU, konkrétněji na Smlouvu o fungování EU. V této Smlouvě jsou popsány situace, kdy Smlouva výslovně požaduje, aby daná oblast byla upravena formou nařízení EU a také situace, kdy Smlouva při výběru aktu mlčí. V tomto případě mohou orgány EU vybírat ze škály aktů práva EU vždy, ale s přihlédnutím k zásadě proporcionality. Součástí kapitoly je také výčet oblastí, které jsou upraveny nařízeními EU, zejména oblast výlučných pravomocí, kde se zpravidla vyskytují pouze nařízení EU, ale také oblast sdílených pravomocí, kde dochází k častému, již zmiňovanému, nahrazování směrnic EU nařízeními EU. V jedné z podkapitol jsem vyjmenoval celou řadu směrnic EU, které byly nahrazeny nařízeními EU. Z mého malého průzkumu jsem zjistil, že k nejčastějšímu nahrazování směrnic EU nařízeními EU dochází v oblasti vnitřního trhu. Dále pak na úseku dopravy nebo v oblastech prostoru svobody, bezpečnosti a práva. Tato kapitola opět potvrzuje, že je nařízení EU silným a často užívaným aktem evropského práva.

V třetí kapitole jsem se věnoval účinkům nařízení EU, zejména přímé aplikovatelnosti a jejím důsledkům. Osobně považuji přímou použitelnost za stěžejní vlastnost nařízení EU. Spolu s přímým účinkem tvoří důležitý pár pro aplikaci práva Evropské unie. Dále v této kapitole zmiňuju princip přednosti nařízení EU a také zajímavou problematiku vnitrostátní implementace nařízení EU. Díky všem těmto vlastnostem je nařízení EU považováno za fenomén na poli legislativních aktů mezinárodních institucí.

Seznam použitých zdrojů

Monografie

BOBEK, Michal, Petr BŘÍZA a Jan KOMÁREK. Vnitrostátní aplikace práva Evropské unie. V Praze: C.H. Beck, 2011. 640 s.

HAMULÁK, Ondrej a Václav STEHLÍK. Praktikum práva Evropské unie: ústavní základy a soudnictví. 2., upr. a aktualiz. vyd. Praha: Leges, 2013. 224 s.

JANKU, Martin, JANKU, Linda. *Vybrané kapitoly z práva Evropské unie*. 1. vydání. Ostrava: Key Publishing, 2003. 233 s.

KARAS, Viliam a Andrej KRÁLIK. Právo Európskej únie. V Prahe: C.H. Beck, 2012. 560 s.

KLÍMA, Karel. Evropské právo. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. 579 s.

KOSAŘ, DAVID: Kolize základních práv v judikatuře Ústavního soudu ČR. *Jurisprudence*, 2008. s. 3-19

KRÁL, R.: Transpozice a implementace směrnic ES v zemích EU a ČR, C.H.Beck, Praha, 2002. 120 s.

KRÁL, Richard. Nařízení ES z pohledu jejich vnitrostátní aplikace a implementace. V Praze: C.H. Beck, 2006. 128 s.

KŘEPELKA, Filip. Nahrazování směrnic nařízeními (důvody, skutečnost, možnosti). *Právník, AV ČR, Ústav státu a práva*, 2017, roč. 156, č. 3, s. 213-234.

SVOBODA, Pavel. Úvod do evropského práva. 3. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010. 432 s.

ŠIŠKOVÁ, N., STEHLÍK, V. Evropské právo 1 - ústavní základy Evropské unie. Praha: Linde, 2007. 312 s.

TICHÝ, Luboš. Evropské právo. 4. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2011. 902 s.

TOMÁŠEK, Michal, Vladimír TÝČ a Jiří MALENOVSKÝ. Právo Evropské unie. Praha: Leges, 2013. 496 s.

Právní předpisy

Smlouva o fungování Evropské unie

Smlouva o Evropské unii

Judikáty

C - 6/64 Flaminio Costa v E.N.E.L. [1964] ECR 585

C - 34/67 Gebrüder Lück v. Hauptzollamt Köln-Rheinau. [1968] ECR 245

- C - 34/73 Fratelli Variola Spa v. Amministrazione Delle Finanze Dello Stato [1973] ECR 981
- C - 41/74, Yvonne van Duyn v. Home Office [1974] ECR 337
- C - 106/77 Simmenthal SpA v. Amministrazione delle Finanze dello Stato [1978] ECR 629
- C - 430/93 a C-431/93 Jeroen van Schijndel and Johannes Nicolaas Cornelis van Veen v Stichting Pensioenfonds voor Fysiotherapeuten. [1995] ECR 705
- C - 10/97 and C-22/97 Ministero delle Finanze v. IN.CO.GE.'90 Srl, Idelgard Srl, Iris'90 Srl, Camed Srl, Pomezia Progetti Appalti Srl (PPA), Edilcam Srl, A. Cecchini & C. Srl, EMO Srl, Emoda Srl, Sappesi Srl, Ing. Luigi Martini Srl, Giacomo Srl a Mafar Srl. [1998] ECR 307
- C - 403/98 Azienda Agricola Monte Arcosu Srl v. Regione Autonoma della Sardegna, [2001] ECR 103
- C - 313/99 Gerard Mulligan and Others v Minister for Agriculture and Food, Ireland and Attorney General. [2001] ECR 719
- C - 304/02 Commission of the European Communities v French Republic. [2005] ECR 263

Internetové zdroje

EUR-Lex - Access to European Union law.< <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:ai0032&from=CS>>.

Česko se zhoršilo v transpozici evropských směrnic, hrozí mu za to vysoké sankce. <<https://www.podnikatel.cz/clanky/cesko-se-zhorsilo-v-transpozici-evropskych-smernic-hrozi-mu-za-to-vysoke-sankce/>>.

Výklad pojmu právo Evropské unie. <<https://www.epravo.cz/top/clanky/vyklad-pojmu-pravo-evropske-unie-33552.html?mail>>.

Implementace práva EU.<<http://www.mvcr.cz/soubor/implementace-mw-pps.aspx>>.

Abstrakt

V této bakalářské práci se zabývám problematikou nařízení EU. V první kapitole se nařízení EU věnuji v teoretické rovině. Zejména jejímu postavení a účelu v právu Evropské unie. V první kapitole je také zmíněna definice nařízení EU a porovnání s ostatními akty práva Evropské unie. V dalších podkapitolách se věnuji historii nařízení EU a také typům nařízení EU. Součástí první kapitoly je poukázání na současný fenomén nahrazování směrnic nařízeními EU, kterému se věnuje Křepelka.

Druhá kapitola se nařízení EU věnuje spíše z praktičtějšího hlediska. Zejména se věnuje situacím, kdy se nařízení EU musí nebo může použít. Tu to problematiku řeší Smlouvy EU, ty vnáší určitou jasnot při volbě aktů evropských orgánů. Druhá kapitola obsahuje zajímavou statistiku přijatých aktů, kde můžeme vidět popularitu nařízení EU, vůči jiným aktům evropského práva. Jsou zde zmíněny i statistické údaje počtů přijatých nařízení EU v oblastech výlučných a sdílených pravomocí EU.

Poslední kapitola se věnuje účinkům nařízení EU, které z ní dělají fenomén na poli evropského práva. V této kapitole je podrobně popsána přímá aplikovatelnost nařízení EU též označovaná jako přímá použitelnost. Dále je zde zmíněn princip přednosti nařízení EU před vnitrostátní právní úpravou. V neposlední řadě je zde popsána implementace nařízení EU a její následky neadekvátní vnitrostátní implementace.

Abstract

In this bachelor thesis I concerned myself with matters of EU regulations. The first chapter deals with EU regulations on theoretic level, especially the position and purpose of EU regulations in European law. The first chapter also mentions a definition of EU regulations and also a comparison between another acts of EU law. The first chapter also mentions history of EU regulations. This chapter also takes interest in replacement of directives with regulations.

The second chapter is devoted to practical use of regulations, especially in situations when regulations must or could be apply. This problematic is clarified in Treaty of EU. In this chapter there are many statistic information of accepted regulations in division of exclusive competences and shared competences.

The last chapter takes interest in the direct effect of regulation. This attribute makes EU regulations a phenomenon. I also mention the principle of the precedence of community law which also applies to EU regulations. Last but not least the chapter also describes

implementation of regulations and consequences of inadequate implementation of EU regulations.

Klíčové slova

Nařízení EU

Směrnice EU

Přímý účinek nařízení EU

Implementace nařízení EU

Proporcionalita

Supranacionalita

Key words

Regulation EU

Directive EU

Direct effect of regulation (EU)

The implementation of Regulation (EU)

Principle of proportionality